

6. Pleskach V.L. Modeling of financial and economic processes: monograph / V.L.Pleskach. – K.: Kyiv National Trade and Economic University, 2010. – 428 p.
7. Pochenchuk H.M. Institutional development of the economy in the conditions of financial globalization: monograph. – K.: "Center of Educational Literature", 2016. – 424 p.
8. Financial and economic dictionary: look-up dictionary / collective authorship: Yunin O.S., Kruglova O., Savelieva M.O. etc. – Dnipro: Publisher Bila K. O., 2018. – 164 p.
9. Tarasyuk M.V., Koshcheev O.O. Innovations in the global digital financial sector: Assessment of transformations / Actual problems of international relations – 2017. – Issue 131. – P. 94-110.
10. Financial marketing: theory and practice: a textbook for masters / O.A. Artemieva and others; edited by S.V. Karpova. – M.: Publishing house Yurait, 2015. – 424 p.
11. The sharing economy is a new consumption pattern – [Electronic resource]. – Access mode: <http://chp.com.ua/all-news/item/39637-sheringovaya-ekonomika-%E2%80%94novaya-model-potrebleniya>.
12. What is RegTech: a new market for \$ 120 billion for financial startups. – [Electronic resource] – Access mode: <https://rb.ru/opinion/regtech-what-is>.
13. InsurTech companies changing the insurance market – [Electronic resource] – Access mode: <https://finvizor.com/insurtech-kompanii-menyayushhie-strahovoj-rynok-chast-i>.

УДК 336.1:352

JEL Classification:H61,H72

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2019-1.73.14>

В.І. Рошило, к.е.н., доцент,

<https://orcid.org/0000-0002-9361-9632>

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

м. Чернівці

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ПЛАНУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Анотація

Стаття присвячена дослідженню методології гендерного бюджетного аналізу програм, які фінансуються з місцевих бюджетів. Інтеграція гендерно-орієнтованого бюджетування у систему управління бюджетними ресурсами має за мету підвищити дієвість та прозорість бюджетних видатків, що створить однакові можливості для всіх членів громади та сприятиме прискоренню її економічного зростання. Проведений гендерний бюджетний моніторинг програм у галузі фізичної культури і спорту виокремив наявні гендерні розриви у механізмі фінансування спортивної роботи в регіоні. Деталізація гендерних критеріїв бюджетної

програми дала змогу більш комплексно оцінити цільове використання бюджетних асигнувань, посиливши адресний підхід до їх розподілу. Запропоновані напрями інтегрування гендерного компоненту в процес планування показників результативності бюджетних програм на місцевому рівні дозволять більш повно здійснювати оцінку ефективності використання коштів відповідного бюджету.

Ключові слова: місцеві бюджети, бюджетна програма, гендерний аналіз, місцеві органи влади, гендерно-орієнтоване бюджетування.

Violetta Roshylo, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
<https://orcid.org/0000-0002-9361-9632>
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNUTE, Chernivtsi

GENDER ASPECT OF BUDGETARY PROGRAMS PLANNING AT THE LOCAL LEVEL

Summary

The article is devoted to the study of the methodology of gender budget analysis of the programs financed from local budgets. The integration of gender-based budgeting into the budget resources management system aims to increase the efficiency and transparency of the budget expenditures, which will create equal opportunities for all members of the community and help accelerate its economic growth. Gender budgeting casts doubt on the gender neutrality of the budget, since budget allocations have a different impact on women and men in the financial support system of the budget sphere. The gender budget monitoring of the programs in the field of physical culture and sports highlighted existing gender gaps in the funding mechanism of the physical culture and sport sector in the region and the gender-neutral components of the budget programs. The gender budget analysis of the target program for sports work in Chernivtsi region allowed to outline the gender issues: domination of the regional competitions in sports, which are mainly done by men; disproportion in the quantitative composition of men and women among participants in the regional competitions; the representation of male and female athletes among participants in the competitions of national importance is not balanced; expenditures for training sessions and competitions in the region were allocated according to the needs of sports; budget allocations for "male" sports exceeded expenditures on "female" sports; the numerical superiority of men among coaches, athletes and teaching staff in the regional institutions of physical culture and sport.

The detailed elaboration of the gender budget program criteria made it possible to more fully assess the targeted use of budget allocations, reinforcing the targeted approach to their distribution. The proposed directions of integration of the gender component into the process of planning indicators of the effectiveness of budget programs at the local level will allow a more complete assessment of the effectiveness of using the funds of the relevant budget. Formation of local budgets of Ukraine in the context of gender-based budgeting will ultimately help to increase the efficiency of using budget funds and improve the model of strategic planning of expenditures.

Keywords: local budgets, gender budgeting, budget program, gender analysis, local authorities.

Постановка проблеми. Врахування ґендерного фактора є одним із визначальних аспектів ефективності децентралізаційної реформи. Завдання цієї реформи – інтегрувати середньострокове бюджетування у бюджетний процес з принципами прозорого бюджету і рівного доступу громадян до централізованих фінансових ресурсів. Стратегією реформи системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки передбачено впровадження ґендерно-орієнтованого підходу в управління місцевими фінансами загалом та у бюджетні програми зокрема.

Місцеві бюджети безпосередньо пов'язані з інтересами і потребами місцевих громад і кожен громадянин (чоловік/жінка) є платником податків і споживачем послуг, що фінансуються з бюджету. Тому місцеві бюджети не лише стикаються з ґендерними проблемами, що існують в громаді, але й мають їх вирішувати. Впровадження ґендерних підходів до формування програм і бюджетування на місцевому рівні дає можливість не лише оцінити, як на практиці забезпечується рівність прав і можливостей чоловіків і жінок у конкретній сфері чи регіоні, а й сприяти покращенню якості цих послуг для населення [2, с.11].

ґендерне бюджетування передбачає реструктурування доходів та витрат місцевого бюджету таким чином, щоб базисом бюджетного фінансування стали не установи, а люди. Це дає можливість спрямовувати кошти на задоволення конкретних потреб різноманітних груп населення громади, з розподілом за віком, статтю чи особливими потребами. Впровадження ґендерних підходів у процес формування бюджетних програм забезпечує адресність та більш раціональний розподіл бюджетних коштів, сприяє підвищенню якості послуг для населення, орієнтуючись на конкретного споживача територіальної громади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження трансформаційних змін бюджетного механізму в умовах реформи децентралізації влади, обґрунтування шляхів удосконалення бюджетного планування шляхом врахування ґендерних аспектів у бюджетному процесі на місцевому рівні є науковим доробком вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів.

Питання ґендерного моніторингу програм, які фінансуються з бюджетів різних рівнів, з позиції ґендерної рівності досліджують такі відомі зарубіжні експерти, як: Д. Бадлендер, Д. Ельсон, Г. Х'юїт, Ш. Квін, Е. Клатцер, Р. Шарп та ін. Теоретичним підходам та методології ґендерного бюджетування в рамках децентралізаційної реформи присвячено наукові праці І. Ворчакової,

С. Грещенко, І. Гриця Н. Корнієнко, Ю. Остріщенко, І. Чугунова та інших. Гендерні бюджетні ініціативи, що спрямовані на складання гендерних бюджетів у практичній площині, розглянуто в наукових працях Г. В. Даудова, Т. Д. Таукешева. Віддаючи належне науковим напрацюванням вітчизняних та зарубіжних вчених з даної проблематики, їхньому внеску у дослідження процесів гендерного бюджетування та пов'язаних із ними питань, зазначимо, що в цій сфері все ще залишається низка нерозв'язаних проблем. Актуальним залишається питання розробки ефективного механізму інтегрування гендерної складової у процес планування, виконання бюджетних програм з метою підвищення результативності використання бюджетних асигнувань.

Формулювання завдання дослідження. У рамках реформи децентралізації, впровадження інструментів гендерного підходу у бюджетний процес дозволить підвищити якість державних послуг з урахуванням потреб різних соціальних груп, оптимізувати обсяг і структуру бюджетних витрат, раціонально використовувати кошти платників податків.

Завданнями наукового пошуку є дослідження методологічних засад проведення гендерного бюджетного аналізу, виявлення гендерно-нечутливих складових бюджетних програм та оцінка їх впливу на економічну ефективність та результативність видатків місцевих бюджетів.

Результати дослідження. Соціальна цінність спорту визначається його дієвим стимулюючим впливом на поширення фізичної культури серед різних верств та груп населення. Серед пріоритетів регіональної політики місцевих органів влади у сфері фізичної культури і спорту особливе місце займає вирішення проблеми підвищення доступності занять масовим спортом для населення територіальної громади. У Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту зазначається, що першочергового значення набуває формування у громадян переконання у необхідності регулярного використання різноманітних форм фізичного виховання та масового спорту.

У Чернівецькій області у 2018 році функціонували 73 установи фізичної культури та спорту, які утримуються та яким надається фінансова підтримка за рахунок коштів місцевих бюджетів. Із загальної кількості установ фізичної культури та спорту, які функціонують на території області 34 – це дитячо-юнацькі спортивні школи, школа вищої спортивної майстерності, Центр «Інваспорт», 11 – спортивних споруд, 2 – центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», 12 – місцевих осередків

(рад) всеукраїнських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості, 8 – спортивних клубів, 4 – інші фізкультурно-спортивні організації.

На утримання установ та здійснення заходів у галузі фізичної культури і спорту з місцевих бюджетів Чернівецької області у 2018 році спрямовано 89793,2 тис. грн при уточнених призначеннях 91669,1 тис. грн (97,9 відсотка), в тому числі по загальному фонду 80102,7 тис. грн (виконання плану асигнувань – 97,6 відсотка), спеціальному – 9960,5 тис. грн (виконання плану асигнувань – 93,4 відсотків). Відсоток виконання планових призначень загального фонду бюджету нижчий за 80% у Новоселицькій та Магальській об'єднаних територіальних громадах.

Основну питому вагу видатків на фізичну культуру та спорт займають видатки на утримання дитячо-юнацьких спортивних шкіл (комунальних та фізкультурно-спортивних товариств) – 66,9 % або 60069,9 тис. грн (рис. 1).

Структура видатків зведеного бюджету області по галузі фізична культура та спорт за 2018 рік

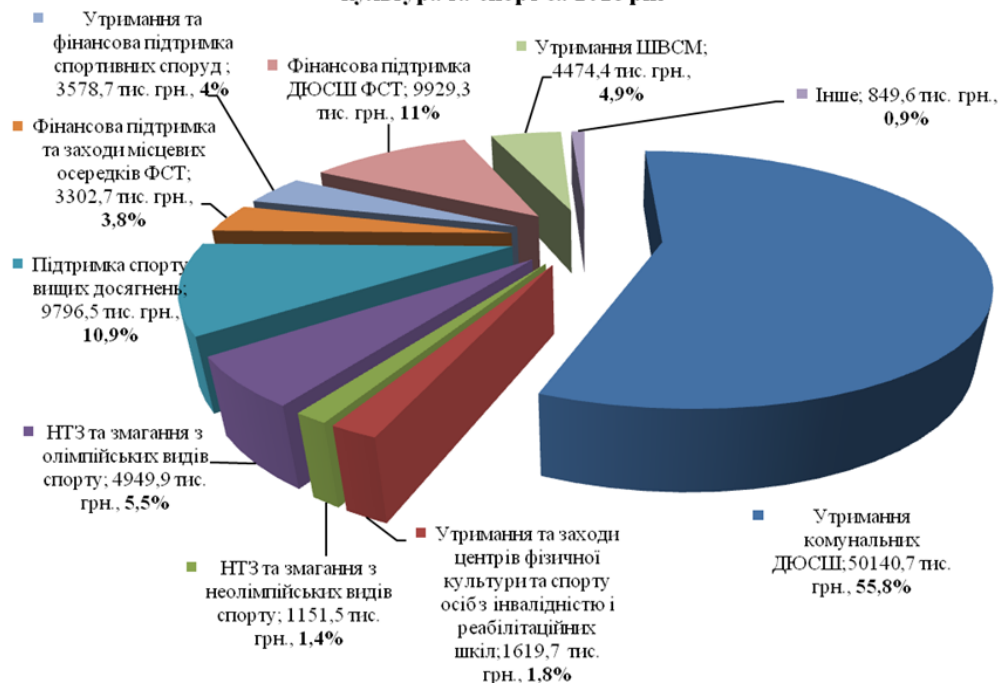

Рис. 1. Структура видатків зведеного бюджету Чернівецької області у галузі фізичної культури і спорту за 2018 рік

Видатки на 1-го вихованця дитячо-юнацьких спортивних шкіл за 9 місяців поточного року склали в середньому 3239 грн. Найбільші видатки

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

на 1-го вихованця дитячо-юнацьких спортивних шкіл у м. Новодністровськ – 7020 грн, м. Чернівці – 6135 грн, Хотинському районі – 5910 грн, а найменші у Герцаївському районі – 1187 грн, Волоківській об'єднаній територіальній громаді – 1153 грн та Великокучурівській об'єднаній територіальній громаді – 1731 грн.

Проведений гендерний моніторинг цільових програм бюджету Чернівецької області в галузі фізичної культури і спорту виокремив проблемні аспекти у механізмі бюджетного фінансування та обумовив пошук більш інноваційних підходів до розв'язання гендерних проблем через призму прозорості видатків бюджету. Для ефективного ведення бюджетного планування важливо враховувати гендерну складову, що підвищить економічну ефективність системи управління бюджетними ресурсами.

Гендерний бюджетний аналіз цільової програми «Проведення спортивної роботи в регіоні», яка фінансувалася з бюджету Чернівецької області в 2016-2017 роках дозволив окреслити гендерні проблеми:

- домінування регіональних змагань з видів спорту, якими, переважно, займаються чоловіки;

- диспропорція у кількісному складі чоловіків і жінок серед учасників регіональних змагань. Питома вага спортсменів чоловіків у загальній кількості учасників більша, ніж жінок і складає 68% (серед олімпійських видів спорту: 66,7% – чоловіки, 33,3% – жінки; неолімпійські види спорту: 72,9% – чоловіки, 27,1% – жінки);

- представництво спортсменів та спортсменок серед учасників змагань загальнодержавного значення не є збалансованим: чоловіків значно більше, ніж жінок (олімпійські види спорту: 72,1% – чоловіки, 27,9% – жінки; неолімпійські види спорту: 81,7% – чоловіки, 18,3% – жінки);

- за кількістю нагород, здобутих спортсменами, переважають чоловіки (69,2% нагород у чоловіків, 30,8% – у жінок), що фактично не підтверджує гіпотезу щодо більшої кількості медалей у жінок-спортсменок через нижчий рівень конкуренції;

- видатки на навчально-тренувальні збори та змагання в області розподілялися відповідно до потреб видів спорту, бюджетні асигнування на "чоловічі" види спорту перевищували видатки на "жіночі" види спорту (у середньому на 45–50%);

- у закладах фізичної культури та спорту області серед тренерсько-викладацького складу за всіма видами спорту, крім художньої гімнастики,

є не рівномірним співвідношення чоловіків і жінок у тренерському складі – 86,9% та 13,1% відповідно. Представництво серед тренерського колективу переважно чоловіків є ще одним стримувальним фактором для відвідування спортивних шкіл дівчатами, оскільки їм не вистачає успішних історій і прикладів поведінки жінок у спорті. Чисельна перевага чоловіків серед тренерів і спортсменів є підтвердженням загальнодержавної тенденції переважання чоловіків та юнаків серед осіб, які займаються фізичною культурою та спортом.

Показовим у контексті оцінювання ґендерної нерівності в галузі фізичної культури і спорту, як і в будь-якій іншій галузі бюджетної сфери, є дані щодо фонду оплати праці та середньомісячної заробітної плати жінок та чоловіків. За даними 2016-2017 років середньомісячна заробітна плата серед працівників закладів фізичної культури та спорту у чоловіків вища, ніж у жінок. Розрив у оплаті праці у закладах фізичної культури та спорту становив у 2016 році 8,1%, а у 2017 році – 10,5% на користь чоловіків. На зазначену ситуацію впливає те, що жінки в основному займають посади, які є низькооплачуваними у цій сфері (інструктори з фізичної культури в дошкільних дитячих установах, медичний та обслуговуючий персонал), а чоловіки – більш оплачувані (тренери, адміністративний персонал, керівники тощо) [10, с.14].

Кількість осіб, які займалися спортом у закладах фізичної культури та спорту Чернівецької області у 2017 році, складає 17317 осіб, в тому числі: жінки – 25,1%, чоловіки – 74,9%. Питома вага осіб, які займаються спортом, у загальній кількості населення області складає 2%. Олімпійськими видами спорту займалися у 2017 році 14 654 особи (84,6%), з яких 10 826 осіб – чоловіки (73,9%) та 3 828 осіб – жінки (26,1%). Неолімпійськими видами спорту займаються в області 2 358 осіб (13,6%), з яких 1 920 осіб – чоловіки (81,4%) та 438 осіб – жінки (18,6%).

Важливим елементом ґендерного бюджетного аналізу є аналіз видатків на проведення спортивної роботи в регіоні. На проведення спортивної роботи в регіоні спрямовано впродовж 2016 року 1 290,1 тис. грн, з них на проведення навчально-тренувальних зборів та змагань з олімпійських видів спорту – 821,9 тис. грн (63,7%), неолімпійських видів спорту – 212,9 тис. грн (16,5%), інші заходи та стимулювання кращих спортсменів – 255,3 тис. грн (19,8%). У 2017 році такі видатки становили 2 369,1 тис. грн, з них на проведення навчально-тренувальних зборів та змагань з

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

олімпійських видів спорту – 1 317,8 тис. грн (55,6%), неолімпійських видів спорту – 353,6 тис. грн (14,9%), інші заходи та стимулювання кращих спортсменів 697,7 тис. грн (29,5%) [10, с.28].

Серед видатків бюджету області на проведення спортивної роботи у 2017 році найбільшу питому вагу займають видатки на проведення регіональних змагань та забезпечення участі спортсменів області у всеукраїнських змаганнях з олімпійських видів спорту – 55,6%, частка видатків на заходи з неолімпійських видів спорту – 14,9%, на інші заходи і стимулювання кращих спортсменів – 29,5%. Аналіз структури розподілу видатків на проведення регіональних змагань та забезпечення участі спортсменів області у всеукраїнських змаганнях засвідчив, що у 2017 році 9,7% видатків спрямовано на проведення регіональних змагань та 62,8% – на забезпечення участі спортсменів області у всеукраїнських змаганнях, 27,5% – на проведення міжнародних змагань «4 регіони для Європи» та стимулювання кращих спортсменів області.

Враховуючи те, що сума видатків на проведення спортивної роботи в регіоні залежить від кількості змагань, кількості виїздів спортсменів на всеукраїнські змагання та кількості спортсменів, було досліджено вартість проведення змагань та забезпечення участі спортсменів у всеукраїнських змаганнях з розрахунку на одного спортсмена. Як свідчать дані, наведені у таблиці 1, середня вартість участі однієї особи спортсмена-олімпійця складала 297,9 грн, що на 39,2 грн більше за середню вартість участі у змаганнях однієї особи спортсмена-неолімпійця [10, с.29].

Найвищим обсяг витрат на проведення змагань та участь у всеукраїнських змаганнях з олімпійських видів спорту на 1 особу-спортсмена у 2017 році був з хокею на траві і складав 18 366 грн., найнижчим – з художньої гімнастики і складав 15,2 грн.

Учасниками заходів з хокею на траві були виключно чоловіки, а з художньої гімнастики – виключно жінки. Розрив у обсязі витрат пояснюється тим, що хокей на траві є командним видом спорту, і відповідно видатки на відрядження спортсменів для участі у змаганнях є дорожчими. Крім того, загальний обсяг витрат залежить від кількості змагань регіонального рівня та участі спортсменів у загальнодержавних змаганнях, а із художньої гімнастики у 2017 році було проведено лише одне регіональне змагання.

З неолімпійських видів спорту високий рівень витрат на 1-го спортсмена був у заходах з футзалу і складав 1 603,6 грн, з рукопашного бою – 751,3

грн, з універсального бою – 731,6 грн та з панкратіону – 713,5 грн. Перелічені види спорту вважаються «чоловічими», учасники таких заходів – переважно чоловіки. Одним із факторів, що впливає на розриви в обсязі видатків з видів спорту, якими займаються жінки і чоловіки, є те, що жінки менше задіяні у командних видах спорту (волейбол, баскетбол, бейсбол, футбол, хокей на траві). Зокрема, у зазначених 5-ти видах спорту зайнято 697 жінок, що становить менше 30%.

Таблиця 1

Видатки обласного бюджету на проведення регіональних змагань та забезпечення участі спортсменів області у всеукраїнських змаганнях з розрахунку на 1-у особу у 2017 році*

Вид спорту	Кількість спортсменів всього, осіб	в тому числі		обсяг видатків, грн.	Видатки на 1-у особу, грн.(гр.5/гр.2)	Видатки всього, грн.	
		жін.	чол.			жінки (гр.6*гр.3)	чоловіки (гр.6*гр.4)
<i>Разом</i>	5667	1729	3911	1 641 447	289,7	407880,3	1221744,7
<i>Олімпійські види спорту</i>							
<i>Всього</i>	4478	1440	3011	1 333 853	297,9	362365,6	959629,4
Настільний теніс	389	184	205	53 367	137,2	25243,0	28124,0
Легка атлетика	416	173	243	182 697	439,2	80808,3	90031,0
Волейбол	1122	563	559	124 744	111,2	62594,4	62149,6
Дзюдо	110	11	99	62 616	569,2	6261,6	56354,4
Баскетбол	380	134	246	94 317	248,2	33259,2	61057,8
Велоспорт	298	58	240	120 319	403,8	23417,8	96901,2
Вільна боротьба	217	15	202	35 504	163,6	2454,2	33049,8
Карате	12	1	11	7 080	590,0	590,0	6490,0
Бандмінтон	5	5		17 128	3425,6	17128,0	0,0
Бокс	182	2	180	92 911	510,5	1021,0	91890,0
Бейсбол	209		209	72 330	346,1	0,0	72330,0
Футбол	612		612	25 994	42,5	0,0	25994,0
Художня гімнастика	150	150		2 280	15,2	2280,0	0,0
плавання	124	44	80	43 010	346,9	15261,6	27748,4
Стрільба з луку	231	89	142	238 908	1034,2	92046,8	146861,2
Хокей на траві	8		8	146 928	18366,0	0,0	146928,0
Веслування на байдарках	8		8	8 878	1109,8	0,0	8878,0
Скелелазіння	5		5	4 842	968,4	0,0	4842,0
<i>Неолімпійські види спорту</i>							
<i>Всього</i>	1189	289	900	307 594	258,7	45514,7	262115,3
Спортивне орієнтування	313	109	204	60 252	192,5	20982,3	39269,7
Спортивний туризм	38		38	9 880	260,0	0,0	9880,0
Пауліфтинг	229	75	154	27 508	120,1	9009,2	18498,8
Шахи	267	48	219	20 232	75,8	3637,2	16594,8
Гирьовий спорт	105	41	64	1 020	9,7	398,3	621,7
Панкратіон	130	14	116	92 750	713,5	9988,5	82761,5
Футзал	19		19	30 468	1603,6	0,0	30468,0
Універсальний бій	32	2	30	23 411	731,6	1463,2	21947,8
Рукопашний бій	56		56	42 073	751,3	0,0	42073,0

*Джерело: дані управління молоді та спорту Чернівецької ОДА

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Питома вага стимулюючих виплат спортсменам у загальному обсязі витрат складає в середньому 18-20%. У 2016 та 2017 роках п'ятьом спортсменам було виплачено грошову винагороду та п'ятнадцятьом особам – іменні стипендії обласної державної адміністрації. Частка жінок, які отримали стимулюючі виплати у 2016 році, склала 35%, частка чоловіків – 65%. У 2017 році вказані виплати отримали 40% жінок та 60% чоловіків. Претенденти на призначення виплат визначалися з урахуванням досягнутих результатів у попередньому році. Оскільки за кількістю нагород, здобутих спортсменами, переважають чоловіки (69,2% нагород у чоловіків, 30,8% у жінок), то відповідно і кількість чоловіків, що отримали стимулюючі виплати, була більшою.

Середня вартість проведення регіональних змагань та забезпечення участі спортсменів області у всеукраїнських змаганнях у 2017 році на 1-го чоловіка складала 312,4 грн, а на 1-ну жінку – 235,9 грн. Тобто вартість участі у заходах жінок дешевша на 76,5 грн., ніж у чоловіків, що можна пояснити кількісною перевагою чоловіків у спорті та більшою кількістю заходів, орієнтованих на чоловіків [10, с.30].

Отже, результати проведеного аналізу видатків показали, що обсяг видатків на проведення спортивних змагань та забезпечення участі спортсменів області у загальнодержавних змаганнях, у яких взяли участь чоловіки, на 49,5% більший від обсягу видатків, спрямованих на проведення вищевказаних заходів серед жінок.

Таблиця 2

Середня вартість участі одного спортсмена/спортсменки у змаганнях за кошти бюджету Чернівецької області у 2017 році*

№ п/п	Показник	2017 рік
1	Видатки всього, тис. грн, в т. ч.	1641,4
2	спортсменів-жінок	407,9
3	спортсменів-чоловіків	1221,7
4	Кількість спортсменів всього, осіб, в т.ч.:	5667
5	жінок	1729
6	чоловіків	3911
7	Середня вартість участі 1-го спортсмена/спортсменки, грн, в т.ч.:	
8	жінок	235,9
9	чоловіків	312,4

*Джерело: дані управління молоді та спорту Чернівецької ОДА

Видатки на спортивні заходи розподілялися відповідно до потреб видів спорту, видатки на «чоловічі» види спорту перевищують видатки на

«жіночі» види спорту, що найчастіше було пов'язано з більшим кількісним представництвом чоловіків.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Дослідження ступеня врахування ґендерних аспектів під час проведення навчально-тренувальних зборів та змагань з олімпійських та неолімпійських видів спорту виділило такі ґендерні особливості та проблеми досліджуваної галузі у Чернівецькій області: кількісне чоловіче домінування серед працюючих у галузі фізичної культури та спорту – 70,5%; середньомісячна заробітна плата чоловіків, що працюють в галузі, перевищила заробітну плату жінок на 10,5%; серед осіб, які займаються спортом у закладах фізичної культури та спорту, переважають чоловіки – 74,9%; застаріла спортивна матеріально-технічна бази для розвитку фізичної культури та спорту, особливо для жінок і дівчат; незадовільне фінансове та матеріально-технічне забезпечення системи дитячого, дитячо-юнацького спорту, резервного спорту та спорту людей з інвалідністю; стереотипний поділ спорту на “жіночі” (художня гімнастика, плавання, волейбол, гандбол, легка атлетика, ін.) та “чоловічі” (бокс, боротьба, футбол, баскетбол, хокей на траві та ін. види); мала кількість дівчат серед вихованок дитячо-юнацьких спортивних шкіл, як наслідок, формування у дівчат менш рухливої моделі поведінки й прагнення до лідерства у результаті змагальної діяльності; невисока частка участі жінок-тренерів у роботі дитячих та дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

З метою системної інтеграції ґендерно-орієнтованого бюджетування у бюджетний процес, на основі узагальнення отриманих результатів проведеного ґендерного бюджетного моніторингу, запропоновано удосконалити методологію планування бюджетних програм, які спрямовані на надання послуг фізичної культури і спорту на місцевому рівні:

1. При плануванні бюджетних програм розвитку фізичної культури і спорту обласного рівня на наступний бюджетний період виокремити перелік об'єктів, що потребують покращення матеріально-технічної бази, проведення капітального ремонту, тощо з урахуванням створення можливостей для занять спортом жінок і дівчат та передбачити відповідний обсяг бюджетного фінансування.

2. Внести зміни до Форми 2-ФК «Звіт з фізичної культури та спорту», затвердженої наказом Міністерства молоді та спорту України від 14.12.2015 року, доповнивши її новим розділом «VI. Спортивні досягнення».

3. Врахувати гендерні особливості розвитку та фінансування галузі фізичної культури та спорту шляхом внесення змін до Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у сфері спортивної роботи. При планування бюджетної підпрограми, до показників результативності внести зміни:

- до показників продукту додати наступні і викласти у новій редакції: «кількість людино-днів навчально-тренувальних зборів з олімпійських та неолімпійських видів спорту з підготовки до регіональних змагань, одиниць, в тому числі за участю жінок та за участю чоловіків»; «кількість спортсменів збірних команд області, які беруть участь у всеукраїнських змаганнях з олімпійських видів спорту, осіб, в тому числі жінок; чоловіків»;

- до показників ефективності включити розрахунок наступного показника: середні витрати на один людино-день навчально-тренувальних зборів з олімпійських та неолімпійських видів спорту з підготовки до регіональних змагань, грн, в тому числі за участю жінок, за участю чоловіків;

- до показників якості додати наступні: динаміка кількості навчально-тренувальних зборів з олімпійських та неолімпійських видів спорту з підготовки до регіональних змагань порівняно з минулим роком, %, в тому числі за участю жінок, за участю чоловіків; динаміка кількості спортсменів, які беруть участь у регіональних змаганнях, порівняно з минулим роком, %, у тому числі динаміка кількості спортсменів, які посіли призові місця у вказаних змаганнях, порівняно з минулим роком, %, в тому числі жінок, чоловіків; динаміка кількості спортсменів регіону, які посіли призові місця у всеукраїнських змаганнях з олімпійських та неолімпійських видів спорту, порівняно з минулим роком, %, в тому числі жінок; чоловіків.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України. Затверджено 8 липня 2010 року № 2456-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 50-51. – С. 572. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

2. Гендерні аспекти бюджетування на місцевому рівні : Практичний посібник [Електронний ресурс] / Т. Іваніна, О. Ярош, Н. Рябушечко та ін. – Режим доступу: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/09511.pdf>

3. Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика : Методичний посібник [Електронний ресурс] / Т. Іваніна, О. Жукова, С. Євченко]. – К.: ФОП Клименко, 2016. – 92 с.

4. Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності : Посібник для працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org.ua/images/documents/4463/UA%20manual%20GRB%20Analysis_PRINT.pdf

5. Голинська О. В. Гендерно-орієнтоване бюджетування як критеріальна основа ефективності бюджетних програм [Електронний ресурс] // Міжнародний науковий журнал

"Інтернаука". – 2018. – №8. – Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/1525108542544.pdf>

6. Даудова Г. В. Упровадження гендерно орієнтованого бюджетування в Україні [Електронний ресурс] / Г. В. Даудова, Т. Д. Таукешева // Теорія та практика державного управління. – 2017. – №2(57). – С. 1–7. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-2/doc/2/04.pdf>

7. Корнієнко Н. Гендерна складова бюджетної політики держави [Електронний ресурс] / Н. Корнієнко, Ю. Остріченко // Вісник КНТЕУ. – 2016. – № 1. – С. 97–108. – Режим доступу : <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2016/01/8.pdf>

8. Лободіна З. М. Технології бюджетування: реалії та перспективи вдосконалення / З. М. Лободіна // Економіка. Фінанси. Право. – 2018. – № 6/4. – С. 27–32. – Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/jspui/handle/316497/30939>

9. Остріченко Ю. В. Гендерне бюджетування на місцевому рівні як інструмент підвищення ефективності використання бюджетних коштів / Ю. В. Остріченко, Корнієнко Н. М. // Економіка розвитку. – 2015. – № 3 (75). – С. 19–27. – Режим доступу : http://www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/ee153_75/e153ost.pdf

10. Звіт Департаменту фінансів Чернівецької обласної державної адміністрації за результатами гендерного бюджетного аналізу бюджетної програми «Проведення спортивної роботи в регіоні» за період 2016-2017 роки.

References:

1. *Budget Code of Ukraine* (2010). Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (Accessed 3 June 2019) (in Ukr.).

2. Ivanina, T., Yarosh, O., Ryabushechko, N. (2012). Gender aspects of budgeting at the local level. Available at: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/09511.pdf> (Accessed 3 June 2019) (in Ukr.).

3. Ivanina, T., Zhukova, O., Yevchenko, S. (2016). *Genderno-oriientovane biudzhetuвання v Ukraini teoriia i praktyka* [Gender-Oriented Budgeting in Ukraine: Theory and Practice: a Methodological Manual], Kyiv (in Ukr.).

4. Gender-oriented budgeting: analysis of programs financed from the budget from the point of view of gender equality. Available at: www.un.org.ua/images/documents/4463/UA%20manual%20GRB%20Analysis_PRINT.pdf (Accessed 3 June 2019) (in Ukr.).

5. Golinskaya, O.V. (2018). Gender-oriented budgeting as a criterion basis of the effectiveness of budget programs. *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka" [International scientific journal "Internet Science"]*, vol. 8. Available at: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/1525108542544.pdf> (Accessed 3 June 2019) (in Ukr.).

6. Daudova, G.V., Taukesheva, T.D. (2017). Implementation of Gender-Oriented Budgeting in Ukraine. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia [Theory and practice of public administration]*, vol. 2(57), pp. 1-7. Available at: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-2/doc/2/04.pdf> (in Ukr.).

7. Kornienko, N., Ostrishchenko, Yu. (2016). Gender component of fiscal policy of the state. *Visnyk KNTEU [Bulletin of KNTEU]*, vol. 1, pp. 97-108. Available at: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2016/01/8.pdf> (Accessed 3 June 2019) (in Ukr.).

8. Lobodina, Z.M. (2018). Technologies of budgeting: realities and prospects of perfection. *Ekonomika. Finansy. Pravo [Economics. Finances. Right]*, vol. 6/4, pp. 27-32. Available at: <http://dspace.tneu.edu.ua/jspui/handle/316497/30939> (Accessed 3 June 2019) (in Ukr.).

9. Ostrishchenko, Yu.V., Kornienko, N. (2015). Gender budgeting at the local level as a tool for increasing the efficiency of using budget funds. *Ekonomika rozvytku [Development Economics]*, vol. 3 (75), pp. 19-27. Available at: http://www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/ee153_75/e153ost.pdf (Accessed 3 June 2019) (in Ukr.).

10. Chugunov, I., Makogon, V. (2014). Budgetary and fiscal policy in the context of institutional reforms. *Visn. Kyiv. nats. torh.-ekon. un-tu [Bulletin Kiev. nats Trade. Ekonom. Un.]*, vol. 4, pp. 79-91 (in Ukr.).

УДК 336.1

JEL Classification: M42, M48

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2019-1.73.15>

Ю.В. Табенська, к.е.н., доцент,

<https://orcid.org/0000-0002-8590-7829>

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

м. Чернівці

РЕАЛІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

Анотація

У статті досліджено сучасний стан функціонування системи державного фінансового аудиту в Україні. Автором узагальнено, що перспективним рушійним механізмом задля усунення існуючих загроз у фінансово-бюджетній системі в частині ефективного управління бюджетними коштами та державними активами є впровадження дієвих процедур системи державного фінансового аудиту. Досліджено види державного фінансового контролю, які використовуються в практиці, зокрема: державний фінансовий аудит виконання місцевих бюджетів; державних (регіональних) цільових програм; інвестиційних проектів; Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування; діяльності суб'єктів господарювання. Проведено моніторинг динаміки частки аудитів та ревізій в загальній кількості заходів контролю протягом 2013-2018 рр. Запропоновано застосовувати відповідні інструменти управління та критерії оцінки дієвості контролю з метою забезпечення належного рівня обґрунтованості підходів до формування та функціонування єдиної системи державного фінансового контролю в Україні.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, державний фінансовий аудит, інспектування, ревізія, неефективне витрачання коштів, бюджетне правопорушення.